

ЯК ВЛАШТОВАНА ПОЛЬСЬКА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

[Відходи](#)

[Відходи](#)

Польща понад два десятиліття активно розбудовує свою систему управління відходами. Це найближча до нас країна і територіально, і за менталітетом. Тому її досвід може бути особливо корисним для України.

У Польщі щороку утворюється близько 13 млн тонн побутових відходів. Ставши у 1990-х на шлях євроінтеграції, поляки мали наблизити своє національне законодавство до європейського в питаннях, що, зокрема, стосуються відходів. Насамперед поляки провели інформаційну компанію серед населення, щоб пояснити, чому важливо сортувати відходи і чому потрібно платити за їхню утилізацію. Принцип «забруднювач платить» стосується і бізнесу, і громадян.

Із введенням у 2003 році закону «Про дотримання чистоти і порядку» покладено край нелегальним сміттєзвалищам. Закон зобов'язав поляків сортувати відходи на 5 компонентів: папір, безбарвне та кольорове скло, метал і пластик, інші відходи, які не підлягають переробці, у контейнери, розміщені біля будинків. Договір на вивезення відходів підписується з окремим ОСББ. У разі потрапляння у контейнер несортованого сміття водій машини заявить про порушення до відповідної інспекції. Як покарання, будинок можуть зобов'язати заплатити за бак з несортованим сміттям більшу суму або взагалі переглянути щомісячні тарифи.

Національний план управління відходами

З 2016 року країна керується Національним планом управління відходами. Він доповнюється національною програмою запобігання утворенню відходів. Документ оновлюється кожні 6 років.

На думку поляків, більше значення мають воєводські плани управління відходами. Вони більш деталізовані та містять елементи діагностики ситуації – кількість і морфологію відходів, вказуються об'єкти, які використовуються для обробки, а також описується фіскальна політика. Муніципалітети зобов'язані досягти цільових показників підготовки до повторного використання та переробки побутових відходів. За невиконання планових показників накладаються штрафи.

Основною метою і національного, і воєводських планів є запобігання утворенню відходів таким чином, щоб проблема була вирішена ще на стадії їхнього виникнення. Крім того, стоїть завдання максимального відновлення сировини та повторного використання відходів, а також остаточної безпечної та екологічно нешкідливої утилізації тих відходів, які не можуть бути використані.

Національна програма управління 2023-2028 років містить не лише конкретні цілі на вказаний період, а й перспективні показники на наступний період (до 2035 року), зокрема:

- зменшення обсягів відходів на 15% до 2028 року;
- підвищення відсотка переробки відходів до 60% до 2028 року;
- збільшення кількості сортованих відходів на 20% до 2028 року;
- досягнення рівня переробки та підготовки до повторного використання паперу, металів, пластику та скла з потоків побутових відходів на рівні 55% на 2025 році та 65% у 2035 році;
- мінімізація захоронення відходів до 30% у 2025 році та 10% у 2035 році.

У документі представлено орієнтовні інвестиційні витрати для покриття потреби у потужностях сортувальних станцій та установках поводження з побутовими відходами до 2028 року, які оцінюються приблизно в 17,385 млрд злотих.

Переробні потужності

Свого часу Польща вклала значні кошти в створення потужностей механіко-біологічної обробки (МБО). Значна частка відходів, що захоронюється на полігонах, це залишки після проходження МБО.

За останні роки загальний рівень захоронення відходів у Польщі хоч і повільно, але стабільно знижується. Втім, країна, як і раніше, захоронює багато ТПВ: станом на 2020 рік ця частка становила понад 40%. 10 років тому в Польщі був лише один сміттєспалювальний завод, сьогодні їх 8 із загальною річною потужністю 1,185 млн тонн. Частка спалювання відходів становить понад 20%.

У країні працює більше ніж 100 переробних заводів та 500 пунктів збору відходів. Загальний рівень рециклінгу постійно зростає і становить близько 40%.

До 2016 році в Польщі було введено в експлуатацію 170 установок механіко-біологічного оброблення змішаних відходів, річною потужністю 10,8 млн тонн. Це значні потужності, а оскільки в країні розвивається сортування, то поступово заводи МБО почали переобладнувати, щоб сортувати окремо зібрані фракції відходів і компостувати біовідходи. Крім того, Нацплан рекомендує будівництво нових установок для автоматизованого сортування (очищення) окремо зібраних відходів паперу, пластику, відходів змішаних матеріалів, металів, а також модернізацію деяких наявних сортувальних установок.

Фіскальна політика

У Польщі діє додатковий збір на захоронення відходів на полігонах, а також заборона на захоронення окремо зібраних відходів, що біологічно розкладаються, та горючих відходів. Збір за захоронення на полігоні стягується з 2001 року і щорічно підвищується. Тож захоронювати не вигідно не тільки з екологічних, а й з економічних міркувань.

Польща заборонила захоронення окремо зібраних відходів, що біологічно розкладаються, у 2013 році. Крім того, з 2016 року діє заборона на захоронення горючих відходів із загальним вмістом органічного вуглецю вище 5%, величиною втрати при прожарюванні вище 8% і теплотворною здатністю понад 6 МДж/кг.

У Польщі немає податку на спалювання та податку на відходи, що вивозяться для спалювання. Однак

сміттєспалювальні заводи повинні сплачувати екологічні збори за викиди газу та пилу.

Детальніша інформація:

- [Новина на сайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України](#)